

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมศิลปากร. (๒๕๐๓). **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑๗ เรื่องตำนานการเลียบ่อนเบี้ยและ เลิกหยย พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตีรณสาร.

กาญจนา แก้วเทพ และเด่นเดือน เหลืองแข็ง. (๒๕๓๕). “การเล่นหยยกับสื่อมวลชน: บทบาทที่ ทฤษฎีอาจจะลืมหว่าถึง” ใน วารสารนิเทศศาสตร์, ปีที่ ๑๔ ฉบับปีการศึกษา ๒๕๓๖.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะกรรมการศึกษาผลกระทบในการจำหน่ายสลากบำรุงการกุศลแบบอัตโนมัติ (ระบบ On-line). (๒๕๔๐). **การศึกษาผลกระทบในการจำหน่ายสลากบำรุงการกุศลแบบอัตโนมัติ (ระบบ On-line).** กรุงเทพฯ: สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.

เจม่อนมรดกวรรณารักษ์ณ์ (แจ่ม สุนทรเวช). (๒๕๑๒). **พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, เล่ม ๖.** กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครุสภา.

จีรพร แผ้วกิ่ง และโสภา อ่อนโสภาส. (๒๕๔๕). **วิถีชีวิตคนพิการในชุมชนเมือง: ศึกษาคน พิการทางสายตา.** กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์ จำกัด.

ช่อทิพย์ นิยมพันธุ์. (๒๕๔๓). “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพค้าสลากกินแบ่ง รัฐบาลของคนพิการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอ พระประแดง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชำนาญ ชาติคำวงศ์. (๒๕๔๑). **ระบบการจัดจำหน่ายสลากฯ แบบอัตโนมัติในประเทศไทย.** สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูชาติ สว่างสาละ. (๒๕๔๕). **ค่าใจอภัยศแสนล้าน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ก.พล (1996).

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ. (๒๕๔๒). **การสำรวจความรู้เชิงแนวคิด ทฤษฎี บทบาท และ ความสำคัญของโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม.** กรุงเทพฯ : สำนักงานสนับสนุน กองทุนการวิจัย.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (๒๕๔๖). **บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาาระบบสวัสดิการสำหรับ คนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย.** กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์.

ทีมข่าวการเมือง, เนชั่นสุดสัปดาห์ ฉบับที่ ๔๙๖. (๒๕๔๔). “ขบวนการใหญ่ “ล็อกเลข” โยงเครือข่ายอิทธิพล “หยยใต้ดิน””. กรุงเทพฯ.

- ธีรยุทธ บุญมี. (๒๕๔๗). **ประชาสังคม**. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- นวนน้อย ตีรรัตน์. (๒๕๔๖). "การสำรวจประสบการณ์การเล่นพนันและทัศนคติต่อนโยบายการพนัน", ใน เศรษฐกิจการพนัน: ทางเลือกเชิงนโยบาย, สังคิต พิริยะสังสรรค์ และคณะ. กรุงเทพฯ: สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.
- นวนน้อย ตีรรัตน์. (๒๕๔๓). "ประสบการณ์การจัดการธุรกิจการพนันในประเทศอังกฤษและออสเตรเลีย", ใน อุตสาหกรรมการพนัน: ไทย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และมาเลเซีย, ผาสูก พงษ์ไพจิตร และคณะ. เชียงใหม่: หจก. สำนักพิมพ์ตรีวิน (ซิลค์เวอร์มบุคส์).
- นฤมล นิตยจินต์. (๒๕๓๔). **เจ้ามือหวยใต้ดิน: ศึกษาเฉพาะกรณีอิทธิพลทางการเมือง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการพนัน ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา ลำเทียน. (๒๕๔๖). **รายงานการวิจัยการจัดสรรโควต้าสลากให้กับผู้พิการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิฑูรย์การปก.
- นาย ก. (นามสมมติ). คนพิการแกนนำองค์กรคนพิการเจ้าของโควต้าสลาก. **สัมภาษณ์**, ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖.
- นาย ก้ำ (นามสมมติ). คนพิการแกนนำองค์กรคนพิการเจ้าของโควต้าสลาก. **สัมภาษณ์**, ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗.
- นาย ข. (นามสมมติ). คนพิการผู้ค้าสลากรายย่อย. **สัมภาษณ์**, ๗ กันยายน ๒๕๔๖.
- นาย ค. (นามสมมติ). คนพิการแกนนำองค์กรคนพิการเจ้าของโควต้าสลาก. **สัมภาษณ์**, ๗ กันยายน ๒๕๔๖.
- นาย เค. (นามสมมติ). คนพิการแกนนำองค์กรคนพิการเจ้าของโควต้าสลาก. **สัมภาษณ์**, ๒ มิถุนายน ๒๕๔๗.
- นาย จ. (นามสมมติ). คนพิการแกนนำองค์กรคนพิการเจ้าของโควต้าสลาก. **สัมภาษณ์**, ๑๓ กันยายน ๒๕๔๖.
- นาย เจ็ด (นามสมมติ). อดีตผู้บริหารสำนักงานสลาก. **สัมภาษณ์**, ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗.
- นาย ฉ. (นามสมมติ). คนพิการแกนนำองค์กรคนพิการเจ้าของโควต้าสลาก. **สัมภาษณ์**, ๙ กันยายน ๒๕๔๖.
- นาย บี. (นามสมมติ). คนพิการผู้ค้าสลากรายย่อย. **สัมภาษณ์**, ๙ กันยายน ๒๕๔๖.
- นาย แปด (นามสมมติ). ผู้บริหารสำนักงานสลาก. **สัมภาษณ์**, ๑๖ กันยายน ๒๕๔๗.
- นาย สอง (นามสมมติ). ผู้บริหารองค์กรรัฐและเอกชนเจ้าของโควต้าสลาก. **สัมภาษณ์**, ๗ กันยายน ๒๕๔๗.

- นาย สาม (นามสมมติ). ผู้บริหารองค์กรรัฐและเอกชนเจ้าของโคเวต้าสลาก. **สัมภาษณ์,**
๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗.
- นาย สิบ (นามสมมติ). คนพิการแกนนำองค์กรคนพิการเจ้าของโคเวต้าสลาก. **สัมภาษณ์,**
๒ มิถุนายน ๒๕๔๗.
- นาย สี่ (นามสมมติ). นักการเมือง. **สัมภาษณ์,** ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗.
- นาย หก (นามสมมติ). ยี่ปี่ว. **สัมภาษณ์,** ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๗.
- นาย หนึ่ง (นามสมมติ). ผู้บริหารองค์กรรัฐและเอกชนเจ้าของโคเวต้าสลาก. **สัมภาษณ์,**
๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๗.
- นาย ห้า (นามสมมติ). นักการเมือง. **สัมภาษณ์,** ๕ สิงหาคม ๒๕๔๗.
- นาย เอ. (นามสมมติ). คนพิการผู้ค้าสลากรายย่อย. **สัมภาษณ์,** ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖.
- นิคม จันทรวีฑูร. (๒๕๓๗). กฎหมายประกันสังคม: แนวคิด พัฒนาการและก้าวแรกของการ
ดำเนินงานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บ้านเมืองรายวัน. (๒๕๔๗). "หวยรัฐบ้อทำแก้ปัญหาลากแพงตัดใจยอมเพิ่มส่วนแบ่งให้คน
เดินเร่ขายอีก", หนังสือพิมพ์บ้านเมืองรายวัน (๒๒ สิงหาคม).
- บุญมี พรหมปัญญาพันธ์. (๒๕๒๗). **พฤติกรรมในการจัดจำหน่ายและกำหนดราคาสลาก
กินแบ่งรัฐบาล.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (๒๕๔๓). "บทสรุป", ใน อุตสาหกรรมการพนัน: ไทย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา
ออสเตรเลียและมาเลเซีย, ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. เชียงใหม่: หจก. สำนักพิมพ์
ตรีศวิน (ซิลค์เวอร์มบุคส์).
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (๒๕๔๓). "บทสรุป", ใน หวย ช่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับ
นโยบายสาธารณะในประเทศไทย, ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. กรุงเทพฯ: ไอ.เอส.
พรินติ้ง เฮ้าส์.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคริส เบเคอร์. (๒๕๔๖). **เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัยกรุงเทพฯ.**
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ไอ. เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และนวนลน้อย ตริรัตน์. (๒๕๔๖). "คอร์ปชั่น ค่าเช่าและพัฒนาการทาง
เศรษฐกิจ" ใน วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๖.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พสุนิต สารมาศ. (๒๕๔๕). **ชีวิตนักเสี่ยงโชคจากตัวเลข กรณีศึกษาคนเล่นหวยใต้ดิน.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ภาวดี ทองอุไทย. (๒๕๔๗). "กรอบแนวคิดเศรษฐกิจนอกระบบกับการคุ้มครองทางสังคม" ใน โครงการศึกษาเศรษฐกิจนอกระบบกับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ. กรุงเทพฯ: บริษัท เบอร์รา จำกัด.
- มดิชนรายวัน. (๒๕๔๗). "ค้ำปลีกจ๊าก "หวย-มือถือ" แยกลูกค้ำ", มดิชน (๑๐ สิงหาคม).
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. (๒๕๓๗). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อกิจการของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (๒๕๔๐). **ผลกระทบทางสังคมจากสลากออนไลน์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ระพีพรรณ คำหอม. (๒๕๔๕). **สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: อารยัน มีเดีย.
- รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (๒๕๓๙). **ทุนขุนนางไทย (พ.ศ. ๒๕๐๐ – ๒๕๑๖)**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๔๖). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (๒๕๔๖). **วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วราภรณ์ สามโกเศศ. (๒๕๔๗). "การพนัน ชีวิต และน้ำตา", มดิชนรายวัน. ๑๐ มิถุนายน.
- วิทยาการ เชียงกุล. (๒๕๔๖). **วิพากษ์ไทยรักไทยบนฐานคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบองค์รวม**. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ศิริวรรณ ศิริวิชัย. (๒๕๔๖). "ผลกระทบจากโครงการจำหน่ายหวยล็อตโตของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล" รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (๒๕๔๐). **ผลกระทบจากการออกสลากอัตโนมัติ**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สมพร เพ็องจันทร์. (๒๕๓๙). **นโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมเพียร (นามสมมติ). **ผู้ค้าสลากรายย่อย**. สัมภาษณ์, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๗.
- สมศรี (นามสมมติ). **อดีตพนักงานผู้ทำงานใกล้ชิดยี่สิบรายใหญ่ของประเทศ**. สัมภาษณ์, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗.
- สมศักดิ์ (นามสมมติ). **ผู้ค้าสลากรายย่อย**. สัมภาษณ์, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๗.

- สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. (๒๕๔๖). **องเช่ : ต้นแบบของคนตาบอดช่วยคนตาบอดที่ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม. เอกสารอัดสำเนา.**
- สังคิต พิริยะสังสรรค์. (๒๕๔๖). **"รากฐานทางประวัติศาสตร์ทฤษฎีการพนัน"**, ใน เศรษฐกิจการพนัน: ทางเลือกเชิงนโยบาย, สังคิต พิริยะสังสรรค์ และคณะ. (กรุงเทพฯ: สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. (๒๕๑๙). **ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (เอกสารอัดสำเนา).**
- สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล. (๒๕๓๒). **๕๐ ปีสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล. (๒๕๔๒) **๕ เมษายน ๒๕๔๒ วันสถาปนาสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ครบรอบ ๖๐ ปี.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (๒๕๔๖) **สรุปกิจการของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล** กรุงเทพฯ : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.
- สุดสัปดาห์มติชน. (๒๕๔๗). **"การสงเคราะห์ รัฐวิสาหกิจปีงบประมาณ ๒๕๔๖ กับปีงบประมาณ ๒๕๔๗"**, สุดสัปดาห์มติชน (๓ - ๙ ธันวาคม).
- สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ ผู้รวบรวม. (๒๕๔๑). **พุทธศาสนสุภาษิตจากพระไตรปิฎก.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- สุทธิ ชินรักษา บรรณาธิการ. (๒๕๔๕). **ค่าจ้างอภัยศแสนล้าน. "บทที่ ๒ โครงการห่วยออนไลน์: กองสลากกับค่าจ้าง ๓,๐๐๐ ล้าน"**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ก.พล (๑๙๙๖).
- อภิชัย พันธเสน. (๒๕๔๗). **พุทธเศรษฐศาสตร์: วิวัฒนาการ ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ, พิมพ์ครั้งที่ ๓.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์.
- อภิญา เวชชัย และกิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (๒๕๔๖). **การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส: กลุ่มคนจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเสียงที่ประสบปัญหาทางสังคม.** กรุงเทพฯ: บริษัท เอดิสันเพรส โปรดักส์ จำกัด.
- อามา (นามสมมติ). **ผู้ค้าสลากรายย่อย. สัมภาษณ์, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๗.**
- อำนาจ วัจจัน. (๒๕๔๒). **"บทวิเคราะห์เรื่องห่วยกับโอกาสรวย: มหากาพย์การพนันยุคหายนะดอตคอม"**, ใน ศรีปทุมปริทัศน์.
- บ้านเมืองรายวัน. (๒๕๔๗). **"ห่วยรัฐบ้อท่าแก้ปัญหาสลากแพงตัดใจยอมเพิ่มส่วนแบ่งให้คนเดินเร่ขายอีก"**, หนังสือพิมพ์บ้านเมืองรายวัน (๒๒ สิงหาคม).

ภาษาอังกฤษ

Ben Haden. Head of Research and Analysis, UK National Lottery Commission.

สัมภาษณ์, ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗.

Catherine Forrester. Director of Performance and Communications, UK National Lottery Commission. สัมภาษณ์, ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗.

Douglass C. North. (1990). *Institutions and Their Evolution* "Institutions and Economic Performance".

Express India. (no date). [Social safety net needed to protect the poor from crisis.](http://www.expressindia.com/fe/daily/19981206/34055104.html)

[Online]. Available :

<http://www.expressindia.com/fe/daily/19981206/34055104.html>. (5 July 2000).

Hakon Aas. Director of the Norwegian Association of Heart and Lung Patients, Norway.

สัมภาษณ์, ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๗.

Hong Lysa. (1984). *Thailand in the Ninetenth Century, Evolution of the Economy and*

Society. (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies) อ้างถึงใน ผาสุก

พงษ์ไพจิตร และคริส เบเคอร์, เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัยกรุงเทพฯ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ไอ. เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์ กรุงเทพฯ).

John Rawls. (1971). *A Theory of Justice*. Reference from the Economics of Labor Markets.

National Lottery Commission. (2003). *Annual Report & Accounts 2002/2003*. (London: The Stationery Office).

The Norwegian Association of Heart and Lung Patients. (2001). *The LHL in brief*

[online]. Available from: <http://www.lhl.no> [2004, August 2]

The Norwegian Gaming Board. (2003). *National Development in Norway* [online].

Available from: <http://www.lotteritilsynet.no/eway/> [2004, August 2]

The Norwegian Gaming Board. (2003). *Problem gambling in Norway* [online].

Available from: <http://www.lotteritilsynet.no/eway/> [2004, August 2]

The Norwegian Gaming Board. (2003) *Youth and gambling in Norway* [online].

Available from: <http://www.lotteritilsynet.no/eway/> [2004, August 2]

The Organizacion Nacional de Ciegos Espanoles. (n.d.). *Some data of interest* [online].

Available from: <http://www.once.es/vocacion/webenglish/fr29.htm> [2004, August 2]

W. J. Samuels. (1976). “เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยอำนาจ” อ้างถึงใน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์
วารสารเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์.

World Bank. (2002). **World Development Report 2002: Building Institutions for Markets.**
[Online] Available: <http://econ.worldbank.org/wdr/WDR2002/> (24 March 2003).

World Lottery Association. (2004). **WLA Directories** [online]. Available from:
<http://www.world-lotteries.org/documents/MembershipList.pdf> [2004, December
10]

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๗

เป็นปีที่ ๒๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายจัดตั้งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และหมายความรวมถึงผู้อำนวยการด้วย

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การจัดตั้งและวัตถุประสงค์

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งสำนักงานสลากกินแบ่งขึ้นเรียกว่า “สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล” มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) ออกสลากกินแบ่งรัฐบาล

(๒) จัดการโรงพิมพ์อันเป็นอุปกรณ์ในการพิมพ์สลากกินแบ่งรัฐบาล หรือพิมพ์สิ่งพิมพ์อื่นที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

(๓) กระทำการอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือที่เป็นประโยชน์แก่การดำเนินงานของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

มาตรา ๖ ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๗ ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๘ ให้โอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล กระทรวงการคลัง ไปเป็นของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

สำหรับทรัพย์สินที่โอนตามวรรคหนึ่ง ที่เป็นเงินให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลกันไว้สำหรับใช้จ่ายเท่าที่มีพันธกรณี ส่วนที่เหลือให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๙ ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง การจัดซื้อ จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครอง และการดำเนินกิจการเกี่ยวกับทรัพย์สินและการเรียกร้องสิทธิอื่น ๆ ด้วย

หมวด ๒

การกำกับ การควบคุม และการบริหาร

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และเพื่อประโยชน์ในการนี้จะสั่งให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงานยื่น สั่งให้กระทำหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ

มาตรา ๑๑ ให้มีคณะกรรมการของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล" ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการ และผู้ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีจำนวนไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ

ให้กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

คณะกรรมการจะแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งคนใดหรือบุคคลอื่นเป็นเลขานุการคณะกรรมการก็ได้

มาตรา ๑๒ ประธานกรรมการ และกรรมการ ย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการ และวางนโยบายของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (๑) การออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- (๒) การออกระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการประชุม
- (๓) การออกระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและวิธีปฏิบัติงาน
- (๔) การกำหนดตำแหน่งอัตราเงินเดือน การให้สวัสดิการ และการสงเคราะห์พนักงานและลูกจ้าง
- (๕) การออกระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การออกจากตำแหน่ง วินัย และการลงโทษพนักงานและลูกจ้าง ตลอดจนการให้สิทธิแก่พนักงานและลูกจ้างอุทธรณ์การลงโทษได้ด้วย
- (๖) การออกระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการจ่ายเงินประเภทค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าเช่าที่พัก ค่าล่วงเวลา และการจ่ายเงินประเภทอื่น ๆ
- (๗) การกำหนดราคา วิธีการจำหน่าย และการคัดเลือกตัวแทนจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล
- (๘) การออกระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการซื้อและการจ้าง
- (๙) การพิจารณาและอนุมัติงบประมาณประจำปี
- (๑๐) การออกข้อบังคับว่าด้วยการจ่ายเงินบำเหน็จ การจ่ายเงินสวัสดิการและการจ่ายเงินสงเคราะห์แก่พนักงานและลูกจ้าง ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับกองทุนบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง กองทุนสวัสดิการ และกองทุนสงเคราะห์

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้อำนวยการและกำหนดอัตราเงินเดือนของผู้อำนวยการด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เป็นผู้ประกอบการ

- (๑) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจที่กระทำกับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
- (๒) เป็นข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค หรือราชการบริหารส่วนท้องถิ่น พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจอื่น
- (๓) เป็นผู้มีตำแหน่งทางการเมือง หรือเป็นสมาชิกสภาซึ่งมีหน้าที่ในทางนิติบัญญัติหรือทางบริหารท้องถิ่น
- (๔) เป็นผู้ไม่อาจทำงานเต็มเวลาให้แก่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
- (๕) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๖) เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๗) เป็นผู้มีอายุเกินกว่าหกสิบปี

มาตรา ๑๖ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕ หรือ

(๔) คณะกรรมการให้ออกด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๗ ผู้อำนวยการมีหน้าที่บริหารกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบาย ระเบียบ และข้อบังคับของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้าง

มาตรา ๑๘ ผู้อำนวยการมีอำนาจ

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนเงินเดือนพนักงานและลูกจ้าง หรือลงโทษพนักงานและลูกจ้างทางวินัย ตลอดจนให้พนักงานและลูกจ้างออกจากตำแหน่ง แต่ถ้าพนักงานและลูกจ้างที่ว่านั้นมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(๒) กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้าง ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบและข้อบังคับของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

มาตรา ๑๙ ในส่วนกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจกระทำแทนสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล แต่ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำแทนตนเฉพาะในกิจการใดก็ได้

การมอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำแทนตามวรรคหนึ่ง ถ้าบุคคลนั้นมีใช้พนักงาน ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๐ เมื่อผู้อำนวยการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อตำแหน่งผู้อำนวยการว่างลง และยังมีได้แต่งตั้งผู้อำนวยการให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานคนหนึ่งเป็นผู้ทำการแทนผู้อำนวยการ หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี และให้นำมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ผู้ทำการแทนผู้อำนวยการหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับผู้อำนวยการ เว้นแต่อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการในฐานะกรรมการ

มาตรา ๒๑ ประธานกรรมการ กรรมการ พนักงานและลูกจ้าง อาจได้รับโทษตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๓

การเงิน การบัญชี และการตรวจสอบ

มาตรา ๒๒ เงินที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับจากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล ให้จัดสรรดังนี้

(๑) ร้อยละหกสิบเป็นเงินรางวัล

(๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบแปดเป็นรายได้แผ่นดิน

(๓) ไม่เกินกว่าร้อยละสิบสองเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานซึ่งรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลด้วย

มาตรา ๒๓ เงินที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับไว้้นอกจากเงินที่ได้รับตามมาตรา ๒๒ ให้สมทบเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน

มาตรา ๒๔ ดอกผลที่เกิดจากเงินตามมาตรา ๒๒ (๑) และ (๒)ให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน ส่วนดอกผลที่เกิดจากเงินตามมาตรา ๒๒ (๓) ให้สมทบเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน

มาตรา ๒๕ ค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายในการบริหารงานตามมาตรา ๒๒ (๓) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๖ เงินที่จัดสรรไว้เพื่อจ่ายเป็นเงินรางวัลตามมาตรา ๒๒ (๑) ถ้าผู้มีสิทธิเรียกร้องเงินรางวัลไม่มาขอรับเงินรางวัลภายในกำหนดอายุความตามมาตรา ๓๗ให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๒๗ ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานตามมาตรา ๒๒ (๓) มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ ในปีหนึ่ง ๆ หากมีเหลือ ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลกันไว้เป็นเงินสำรองได้ไม่เกินร้อยละห้าสิบ ส่วนที่เหลือให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

เมื่อใดรัฐมนตรีเห็นว่าเงินที่กันไว้เป็นเงินสำรองตามวรรคหนึ่งมีจำนวนสูงเกินสมควรหรือเกินความจำเป็น รัฐมนตรีโดยลำพังหรือโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ลดจำนวนเงินสำรองนั้นลงให้คงเหลือเท่าที่รัฐมนตรีเห็นสมควร ในกรณีดังว่านี้ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลนำส่งเงินที่สูงไปกว่าจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๒๘ ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ

มาตรา ๒๙ ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจัดทำงบประมาณประจำปี โดยจำแนกเงินที่จะได้รับในปีหนึ่ง ๆ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ ให้แยกเป็นงบลงทุนและงบทำการ งบลงทุนนั้นให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ส่วนงบทำการให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๓๐ ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลวางและรักษาไว้ซึ่งระบบบัญชีที่เหมาะสม มีการลงรายการรับและจ่ายเงินทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควรตามประเภทของเงินนั้น ๆ พร้อมด้วยข้อความอันเป็นที่มาของรายการดังกล่าว และให้มีการตรวจสอบภายในเป็นประจำ

มาตรา ๓๑ ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลทำงบดุลและบัญชีรายรับรายจ่าย ส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชี ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

มาตรา ๓๓ ผู้สอบบัญชีมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เพื่อการนี้ให้มีอำนาจสอบถามประธานกรรมการ กรรมการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

มาตรา ๓๔ ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานผลการตรวจสอบบัญชีและการเงินเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี เพื่อคณะกรรมการเสนอต่อรัฐมนตรี

มาตรา ๓๕ การจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจะจำหน่ายเองหรือแต่งตั้งบุคคลอื่นจะเป็นคนเดียวหรือหลายคนเป็นตัวแทนจำหน่ายทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

ในกรณีที่ได้รับเงินช่วยราชการจากตัวแทนจำหน่าย ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

หมวด ๔

หนี้ และอายุความ

มาตรา ๓๖ ให้ถือว่าการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการออกสลากกินแบ่งโดยได้รับอำนาจจากรัฐบาลอันเป็นผลให้หนี้ที่เกิดจากการออกสลากกินแบ่งดังกล่าวเป็นหนี้ที่อาจเรียกร้องให้ชำระได้ตามกฎหมาย และให้ถือว่าการออกสลากกินแบ่งดังกล่าวนั้นเป็นการออกสลากกินแบ่งที่ได้รับใบอนุญาตและประทับตราจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการพนันแล้ว และไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและค่าภาษีใด ๆ ตามกฎหมายนั้น

มาตรา ๓๗ สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้อันเกิดจากการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีกำหนดอายุความสองปี

หมวด ๕**การสงเคราะห์พนักงานและลูกจ้าง**

มาตรา ๓๘ ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจัดให้มีกองทุนบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง กองทุนสวัสดิการ หรือกองทุนสงเคราะห์อื่นเพื่อให้สวัสดิการแก่พนักงานและลูกจ้าง ในการพ้นจากตำแหน่ง ประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วย หรือกรณีอื่นอันควรแก่การสงเคราะห์

การจัดให้มีกองทุนบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง กองทุนสวัสดิการ หรือกองทุนสงเคราะห์อื่นตามวรรคหนึ่ง หลักเกณฑ์การจ่ายเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง การออกเงินสมทบ การจำแนกประเภทของผู้ได้รับการสงเคราะห์ การจ่ายเงินสวัสดิการ และการจ่ายเงินสงเคราะห์ ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับกองทุน ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

หมวด ๖**บทกำหนดโทษ**

มาตรา ๓๙ ผู้ใดเสนอขายหรือขายสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ และยังไม่ได้ออกรางวัลเกินราคาที่กำหนดในสลากกินแบ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล กระทรวงการคลัง ให้คงใช้บังคับกับพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการที่ปฏิบัติเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง และเป็นกิจการที่มีรายได้รายจ่ายมากทั้งปริมาณและรายการ สมควรมีกฎหมายกำหนดให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่ในการนี้เป็นนิติบุคคล และกำหนดรายได้และรายจ่ายให้เป็นไปโดยรัดกุมเป็นกิจจะลักษณะและเหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ข. ประเด็นการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก (in-dept interview) แบ่งออกเป็น การสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานสลากทั้งอดีตและปัจจุบัน นักการเมือง ผู้นำองค์กรที่ได้รับการจัดสรรโควต้าสลากซึ่งมีทั้งภาครัฐ องค์กรการกุศลและองค์กรคนพิการ ยี่ปี่ว นักการเมือง และผู้ค้าสลากรายย่อย ประเด็นการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดขึ้นนี้ใช้เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการสัมภาษณ์เท่านั้น ในการสัมภาษณ์จริงได้มีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมบางประเด็นคำถามอันเกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์กรหรือผู้ให้สัมภาษณ์ ประเด็นการสัมภาษณ์สามารถเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารสำนักงานสลากทั้งอดีตและปัจจุบัน

- ๑.๑ ชื่อ – สกุล ตำแหน่ง อายุงาน
- ๑.๒ ทักษะต่อบทบาทหน้าที่หรือความสำคัญของกิจการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
- ๑.๓ ปัญหาการค้าสลากเกินราคาเกิดจากสาเหตุใด
- ๑.๔ ทำไมต้องมีการจัดสรรโควต้าสลากกินแบ่งรัฐบาล
- ๑.๕ อะไรคือสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลในลักษณะนี้
- ๑.๖ นักการเมืองและรัฐมนตรีผู้กำกับดูแลสำนักงานฯ ส่วนราชการเจ้าของโควต้า คณะกรรมการหรือผู้บริหารสำนักงานสลาก ยี่ปี่วชาปี่ว กลุ่มองค์กรคนพิการและผู้ค้าสลากรายย่อยมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- ๑.๗ ท่านมีความสัมพันธ์กับบุคคลดังข้อ ๑.๖ อย่างไรบ้าง
- ๑.๘ การจัดสรรสลากที่ดีและเป็นธรรมควรเป็นเช่นไร
- ๑.๙ ผู้ค้าสลากรายย่อยควรเป็นใครและมีการจัดระบบอย่างไร
- ๑.๑๐ การกำหนดสัดส่วนของรายได้ควรเป็นเช่นไร
- ๑.๑๑ รายได้จากการจำหน่ายสลากควรนำไปใช้อะไร อย่างไร
- ๑.๑๒ ควรมีสวัสดิการสำหรับผู้ค้าสลากรายย่อยหรือไม่ อย่างไร (ใครจ่าย เงินมาจากไหน เพราะเหตุใด)
- ๑.๑๓ อื่นๆ

๒. ผู้นำองค์กรที่ได้รับการจัดสรรโควต้าสลาก (ภาครัฐ องค์กรการกุศลและองค์กรคนพิการ)

๒.๑ ชื่อ - สกุล ตำแหน่งและระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน

๒.๒ บทบาทหรือภารกิจขององค์กร

ก. วัตถุประสงค์หรือบทบาทหน้าที่

ข. อัตรากำลังของบุคลากรหรือคณะกรรมการ

ค. คุณสมบัติและจำนวนสมาชิกหรือผู้ให้บริการ

ง. กิจกรรมและทิศทางในอนาคต

จ. บทบาทต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (นักการเมืองและรัฐมนตรีผู้กำกับดูแลสำนักงานฯ ส่วนราชการเจ้าของโควต้า คณะกรรมการหรือผู้บริหารสำนักงานสลาก ยี่บัวชาบัว กลุ่มองค์กรคนพิการและผู้ค้าสลากรายย่อย)

๒.๓ องค์กรกับการค้าสลาก

ก. ได้รับโควต้าจากสำนักงานสลากเท่าไร เพราะเหตุใด ตั้งแต่เมื่อไหร่ เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร ปัจจุบันเป็นจำนวนเท่าไร

ข. จัดสรรให้กับยี่บัวชาบัวหรือผู้ค้าสลากรายย่อยอย่างไร จำนวนกี่รายๆ ละกี่เล่ม เพียงพอต่อความต้องการหรือไม่

ค. การแบ่งส่วนรายได้เป็นเงินเท่าไรบ้าง ยี่บัวชาบัวหรือผู้ค้ารายย่อยได้เท่าไร ค่าบริหารจัดการเท่าไร องค์กรได้กำไรเท่าไร

ง. รายรับและรายจ่ายประจำปีขององค์กรมีมากน้อยเพียงใด เป็นรายได้จากกำไรสลากเป็นสัดส่วนเท่าใดและนำไปใช้ในด้านใดบ้าง

จ. เคยได้รับเงินอุดหนุนจากสำนักงานสลากหรือไม่ ตั้งแต่เมื่อไหร่ สำหรับค่าอะไร

๒.๔ ทิศนะต่อบทบาทหน้าที่หรือความสำคัญของกิจการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

๒.๕ ปัญหาการค้าสลากเกินราคาเกิดจากสาเหตุใด

๒.๖ ทำไมต้องมีการจัดสรรโควต้าสลากกินแบ่งรัฐบาล

๒.๗ อะไรคือสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลในลักษณะนี้

๒.๘ นักการเมืองและรัฐมนตรีผู้กำกับดูแลสำนักงานฯ ส่วนราชการเจ้าของโควต้า คณะกรรมการหรือผู้บริหารสำนักงานสลาก ยี่บัวชาบัว กลุ่มองค์กรคนพิการและผู้ค้าสลากรายย่อยมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

๒.๙ การจัดสรรสลากที่ดีและเป็นธรรมควรเป็นเช่นไร

๒.๑๐ ผู้ค้าสลากรายย่อยควรเป็นใครและมีการจัดระบบอย่างไร

๒.๑๑ การกำหนดสัดส่วนของรายได้ควรเป็นเช่นไร

๒.๑๒ รายได้จากการจำหน่ายสลากควรมนำไปใช้อะไร อย่างไร

๒.๑๓ ควรมีสวัสดิการสำหรับผู้ค้าสลากรายย่อยหรือไม่ อย่างไร (ใครจ่าย เงินมาจากไหน เพราะเหตุใด)

๒.๑๔ อื่นๆ

๓. ยี่บัว

๓.๑ ชื่อ – สกุล ตำแหน่งและระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน

๓.๒ กิจการค้าสลาก

ก.ทุนจดทะเบียนและวัตถุประสงค์

ข.ความเป็นมาของการจัดตั้งธุรกิจและลักษณะการประกอบธุรกิจ

ค. ลักษณะการประกอบกิจการและเงื่อนไขสัญญาที่ได้รับ

ง. จำนวนสลากที่ค้าขายในแต่ละงวด

จ. แหล่งที่มาของสลาก จำนวน และราคา

ฉ. บริหารจัดการการจัดจำหน่ายอย่างไร ขายส่งเท่าไร ขายปลีกเท่าไร ขายที่
ไหนบ้าง ในกรุงเทพฯ ปริมณฑล และต่างจังหวัดมีมากน้อยเพียงใด

ช. ยอดขายต่องวดหรือต่อเดือน

ซ. ผลประกอบการ (รายรับ – รายจ่าย)

ฌ. ความเสี่ยง

ญ. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

๓.๓ ทิศนะต่อบทบาทหน้าที่หรือความสำคัญของกิจการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

๓.๔ ปัญหาการค้าสลากเกินราคาเกิดจากสาเหตุใด

๓.๕ ทำไมต้องมีการจัดสรรโควต้าสลากกินแบ่งรัฐบาล

๓.๖ อะไรคือสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลในลักษณะนี้

๓.๗ นักการเมืองและรัฐมนตรีผู้กำกับดูแลสำนักงานฯ ส่วนราชการเจ้าของโควต้า คณะกรรมการหรือผู้บริหารสำนักงานสลาก ยี่บัวขาบัว กลุ่มองค์กรคนพิการและผู้ค้า
สลากรายย่อยมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

๓.๘ การจัดสรรสลากที่ดีและเป็นธรรมควรเป็นเช่นไร

๓.๙ ผู้ค้าสลากรายย่อยควรเป็นใครและมีการจัดระบบอย่างไร

๓.๑๐ การกำหนดสัดส่วนของรายได้ควรเป็นเช่นไร

๓.๑๑ รายได้จากการจำหน่ายสลากควรมนำไปใช้อะไร อย่างไร

๓.๑๒ ควรมีสวัสดิการสำหรับผู้ค้าสลากรายย่อยหรือไม่ อย่างไร (ใครจ่าย เงินมาจากไหน เพราะเหตุใด)

๓.๑๓ อื่นๆ

๔. นักการเมือง

๔.๑ ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง ระยะเวลา

๔.๒ ความเกี่ยวข้องกับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลและสิ่งที่ได้ดำเนินการ

๔.๓ ทักษะต่อบทบาทหน้าที่หรือความสำคัญของกิจการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

๔.๔ ปัญหาการค้ำสลากเกินราคาเกิดจากสาเหตุใด

๔.๕ ทำไมต้องมีการจัดสรรโควต้าสลากกินแบ่งรัฐบาล

๔.๖ อะไรคือสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลในลักษณะนี้

๔.๗ นักการเมือง ส่วนราชการเจ้าของโควต้า คณะกรรมการหรือผู้บริหารสำนักงานสลาก ยี่สิบห้าปี กลุ่มองค์กรคนพิการและผู้ค้าสลากรายย่อยมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

๔.๘ การจัดสรรสลากที่ดีและเป็นธรรมควรเป็นเช่นไร

๔.๙ ผู้ค้าสลากรายย่อยควรเป็นใครและมีการจัดระบบอย่างไร

๔.๑๐ การกำหนดสัดส่วนของรายได้ควรเป็นเช่นไร

๔.๑๑ รายได้จากการจำหน่ายสลากควรนำไปใช้อะไร อย่างไร

๔.๑๒ ควรมีสวัสดิการสำหรับผู้ค้าสลากรายย่อยหรือไม่ อย่างไร (ใครจ่าย เงินมาจากไหน เพราะเหตุใด)

๔.๑๓ อื่นๆ

๕. ผู้ค้าสลากรายย่อย

๕.๑ ชื่อ - สกุล สถานภาพ

๕.๒ การค้าสลาก

ก. เป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมและระยะเวลาในการประกอบอาชีพนี้

ข. เหตุผลที่เลือกอาชีพนี้และก่อนเข้าสู่อาชีพนี้ประกอบอาชีพอะไร

ค. ชื่อสลากมาจากไหน ราคาเท่าไร

ง. ยอดขายต่องวดและต่อเดือน จำนวนสลากที่เหลือ

จ. สถานที่จำหน่าย ต้นทุนในการจำหน่าย (รวมสลากเหลือ)

ฉ. ยอดกำไรหรือรายได้ต่องวดและต่อเดือน

ช. ทำหน้าที่ของผู้ซื้อสลาก

ข. สถานภาพทางเศรษฐกิจหรือการประกอบอาชีพ

- ๕.๓ ทักษะต่อบทบาทหน้าที่หรือความสำคัญของกิจการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
- ๕.๔ ปัญหาการค้าสลากเกินราคาเกิดจากสาเหตุใด
- ๕.๕ ทำไมต้องมีการจัดสรรโควต้าสลากกินแบ่งรัฐบาล
- ๕.๖ อะไรคือสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลในลักษณะนี้
- ๕.๗ นักการเมืองและรัฐมนตรีผู้กำกับดูแลสำนักงานฯ ส่วนราชการเจ้าของโควต้า คณะกรรมการหรือผู้บริหารสำนักงานสลาก ยี่สิบห้าปี กลุ่มองค์กรคนพิการและผู้ค้าสลากรายย่อยมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- ๕.๘ การจัดสรรสลากที่ดีและเป็นธรรมควรเป็นเช่นไร
- ๕.๙ ผู้ค้าสลากรายย่อยควรเป็นใครและมีการจัดระบบอย่างไร
- ๕.๑๐ การกำหนดสัดส่วนของรายได้ควรเป็นเช่นไร
- ๕.๑๑ รายได้จากการจำหน่ายสลากควรนำไปใช้อะไร อย่างไร
- ๕.๑๒ ควรมีสวัสดิการสำหรับผู้ค้าสลากรายย่อยหรือไม่ อย่างไร (ใครจ่าย เงินมาจากไหน เพราะเหตุใด)
- ๕.๑๓ อื่นๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

รายละเอียดผลการศึกษาศักยภาพชีวิตและสวัสดิการผู้ค้าสลากรายย่อย

การศึกษาศักยภาพชีวิตและสวัสดิการของผู้ค้าสลากรายย่อยเป็นการศึกษาทั้งเชิงคุณและเชิงปริมาณ การศึกษาเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์และสะท้อนภาพชีวิตจริงของผู้ค้าสลากรายย่อย สำหรับการศึกษาระดับปริมาณเป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่สามารถใช้ได้จำนวน ๒๔๙ ตัวอย่าง ผลการศึกษาสามารถแสดงได้ดังต่อไปนี้

๑. การสัมภาษณ์ผู้ค้าสลากรายย่อย

ผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้ค้าสลากรายย่อยหลายเขตพื้นที่ สิ่งที่ได้พบก็คืออาชีพผู้ค้าสลากรายย่อยเปรียบเสมือนผู้ใช้แรงงานนอกระบบ ทำงานหนักมากมีรายได้ได้มากทำงานน้อยมีรายได้น้อยแต่ไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้ค้าสลากรายย่อยไม่มีระบบสวัสดิการใดๆ จากอาชีพการค้าสลากนอกจากการสร้างระบบสวัสดิการของตนเอง

การสัมภาษณ์ผู้ค้าสลากรายย่อย ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ในหลายโอกาสและหลายสถานที่ อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องประสบปัญหายุ่งยากในการประกอบการค้าสลาก จึงขอเสนอข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ค้าสลากรายย่อยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มดังต่อไปนี้

ก. ผู้ค้าสลากรายย่อยย่านสี่แยกคอกวัว

บริเวณสี่แยกคอกวัว ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งใหญ่อีกแห่งหนึ่งที่มีการค้าสลาก ส่วนมากเป็นแผงของยี่ปี่วรายใหญ่ที่จำหน่ายสลากให้ผู้ค้าสลากรายย่อยที่เดินทางมาจากทุกสารทิศมาซื้อสลากไปจำหน่าย ส่วนผู้ค้าสลากรายย่อยในบริเวณนี้มีอยู่จำนวนไม่มากนักและโดยมากมักจะค้าสลากบริเวณนี้มาแล้วเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ผู้ที่ตั้งแผงค้าสลากบนทางเท้าบริเวณนี้ต่างต้องเสียค่าคุ้มครองให้เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉลี่ยสำหรับพื้นที่ ๒ ตารางเมตรในราคาประมาณ ๕๐๐ บาทต่อเดือน

“อามา” นามสมมติของหญิงชราคนไทยเชื้อสายจีนวัย ๖๕ ปีผู้ยึดอาชีพค้าสลากในบริเวณนี้มาได้ประมาณ ๑๕ ปีเล่าให้ฟังว่าตลอดชีวิตในวัยสาวอามาประกอบอาชีพขายกางเกงและเสื้อผ้า เลี้ยงลูก ๓ คนจนจบการศึกษามิ้งานทำทุกคนแล้ว แต่หลังจากสามีเสียชีวิตและเจ้าของที่เดิมที่เคยให้ขายเสื้อผ้าได้ขอพื้นที่คืนทำให้อามาไม่มีสถานที่ขายสินค้าที่ตนเองมีประสบการณ์มาก่อนชีวิต เพื่อนของอามาได้ชักชวนให้อามาเข้าสู่วงการค้าสลากซึ่งตอนแรกอามาก็กังเลเนื่องจากไม่มีทุนและไม่มั่นใจว่าจะสามารถประกอบอาชีพนี้ได้หรือไม่ แต่เนื่องจากไม่มีทางเลือกของอาชีพอื่นเพราะอามาไม่ได้เรียนหนังสือ การขายเสื้อผ้าก็ต้องไปหาสถานที่ ต้องยกเสื้อผ้าหนักๆ ถึงแม้ว่าลูกๆ พอที่จะเลี้ยงดูอามาได้แต่อามาก็ไม่ต้องการเป็นภาระแก่ลูกๆ ต้องการพึ่งตนเอง ต้องการมีรายได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงของตัวเองจึงจะภาคภูมิใจและใช้จ่ายได้อย่างสบายใจ

อันที่จริงอำมาบอกว่าการขายเสื้อผ้าได้กำไรดีกว่าแต่ด้วยสภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวยแล้วจึงต้องเปลี่ยนอาชีพ

อำมาตัดสินใจเริ่มค้าสลากด้วยการเล่นแชร์ได้เงินมาลงทุน ๑๐,๐๐๐ บาท ซื้อสลากจากยี่ปี่วแถวสี่แยกคอกวัวแล้วก็ตั้งแผงขายสลากบริเวณนี้เลยไม่เคยย้ายไปไหน อาจจะมีบางครั้งที่เทศกาลแข่งมรดโดยเฉพะอย่างยิ่งช่วงที่นายพิจิตร รัตตกุล เป็นผู้ว่ากรุงเทพมหานคร อำมาต้องคอยวิ่งหลบเทศกาลเข้าไปถนนด้านหลังอาคารมณฑลราชดำเนิน หลายครั้งที่หลบไม่ทันก็ต้องเสียค่าปรับ การเสียค่าปรับแต่ละครั้งเท่ากับการทำงานฟรีๆ ไปหลายวันที่เดียว

อำมานำเงินหนึ่งหมื่นมาซื้อสลากและค่อยๆ เพิ่มจำนวนสลากขึ้นเรื่อยๆ ตามเงินที่มีมากขึ้นอันเนื่องมาจากผลกำไรและความพยายามในการสะสมทุน จนในที่สุดสามารถซื้อสลากมาจำหน่ายได้สูงสุดถึง ๒๐ เล่ม หรือบางช่วงที่ราคาสลากผันผวนมากเกินไปก็จะซื้อสลากเพียงประมาณ ๑๐ เล่มมาวางจำหน่าย

ตั้งแต่ประกอบอาชีพค้าสลากมา อำมาต้องซื้อสลากมาในราคาที่สูงกว่าราคาที่เป็นไปได้ในสลากเสมอ อาจจะมีบางงวดที่ราคาต่ำลงมานิดหน่อยแต่ก็น้อยมากๆ โดยส่วนมากราคาสลากอยู่ในช่วงราคา ๔,๐๕๐ - ๔,๒๕๐ บาทต่อเล่มและไม่ว่าจะซื้อมาราคาเท่าใด อำมาก็จะขายอยู่ในราคาฉบับละ ๔๕ บาทหรือเล่มละ ๔,๕๐๐ บาท หากขายราคาต่ำกว่านี้ก็ไม่มีการขายหรือหากขายแพงกว่านี้ลูกค้าก็มักจะบ่นและไม่ยอมซื้อสลากจากอำมา

กิจวัตรประจำวันของอำมาคือการเดินทางออกจากบ้านซึ่งอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานครด้วยรถโดยสารประจำทางเวลาประมาณ ๔.๐๐ น. ใช้เวลาเดินทางประมาณชั่วโมงครึ่ง เปิดแผงค้าสลากตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๔.๐๐ น. หลังจากนั้นก็เดินทางกลับบ้านเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. เป็นเช่นนี้เดือนละ ๒๖ วัน หลังวันออกสลากอำมาจะเดินทางมาซื้อสลากแล้วก็กลับบ้านส่วนวันรุ่งขึ้นก็จะพักผ่อนโดยการทำงานบ้านหนึ่งวัน เป็นเช่นนี้มาโดยตลอดระยะเวลาสิบกว่าปี

รายได้ของอำมาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับต้นทุนสลากที่ซื้อมาได้เป็นหลัก อำมาเล่าว่าหลังถูกรวบเกี่ยวขบวนการจากภาคอีสานเข้ามาขายสลากมาก ทำให้ยี่ปี่วขายสลากแพงมากก็จะทำให้รายได้ลดลงหรือบางงวดไม่มีกำไรเลยเพราะว่าสลากจะเหลือทุกครั้ง เวลาที่สลากเหลืออำมาก็เอาไว้ตรวจเองก็เคยถูกบ้างแต่ไม่ใช่รางวัลใหญ่ โดยเฉลี่ยรายได้ของอำมาหลังหักค่าใช้จ่ายแล้วอยู่ที่ประมาณ ๕,๐๐๐ บาท

ชีวิตของอำมาเป็นชีวิตที่ในแต่ละวันไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เว้นแต่การที่ลูกค้าหมุนเวียนเปลี่ยนหน้ากันมาซื้อสลากแต่หลายรายก็เป็นลูกค้าประจำ อำมาใช้ชีวิตที่เรียบง่ายและมีความสุขตามอัตภาพ รายได้ที่มาก็เพียงพอต่อการยังชีพและนำเงินส่วนหนึ่งทำบุญเป็นประจำ ไม่ได้คิดถึงสวัสดิการหรือความช่วยเหลือใดๆ จากรัฐหรือจากใคร ชอบที่จะเป็นที่พึ่งของตนเอง

มากกว่าเพราะสบายใจ เคยขอสลากเสริมแต่ไปดูรายชื่อก็เคยมีสักครั้งเดียว อยากจะได้โควต้าแต่ก็ไม่มีโอกาสและไม่รู้ว่าทำอะไรถึงจะได้ เคยมีคนจากสำนักงานสลากมาสำรวจเพื่อจะให้โควต้าแล้วก็หายไป คิดว่าตนเองไม่มีอำนาจวาสนาอะไรที่จะไปต่อรองขอร้องไห้ใครมาช่วย วันนี้อามาไม่มีหนี้สินใดๆ แต่ขณะเดียวกันก็ไม่มีเงินออมด้วย การเลี้ยงชีพไปแต่ละวันของอามาคงไม่มีปัญหาอะไรหากอามาแย่งแรงเช่นนี้ แต่อะไรคือหลักประกันอนาคตสำหรับอามา

ข. ชาวนาผู้ยากจนจากภาคอีสาน

หนุ่มใหญ่วัย ๕๒ ปีจากจังหวัดเลยที่ขอใช้นามสมมติว่า “สมศักดิ์” นั่งล้อมวงสนทนากับผู้ศึกษาร่วมกับเพื่อนๆ จากจังหวัดเลยและขอนแก่นอีก ๔ คน ต่างช่วยกันเล่าให้ฟังถึงวิถีชีวิตที่ต้องเข้ามาค้าสลากในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่อีกหลายแห่ง

สมศักดิ์สมรสแล้วมีลูกสามคนที่อยู่ในวัยเรียน สมศักดิ์จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ อาชีพดั้งเดิมของสมศักดิ์คือการทำนาและรับจ้างกรีดยางที่รัฐบาลส่งเสริมการปลูกยางพาราในเขตภาคอีสานหลายจังหวัดเมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว อาชีพทำนาก็พอมีข้าวกินแต่ไม่พอขาย เพราะน้ำทำไม่อุดมสมบูรณ์ ทั้งการรับจ้างกรีดยางและทำนาก็ต้องเป็นไปตามฤดูกาล นอกฤดูกาลก็ไม่มีอะไรทำแต่ที่สำคัญก็คือไม่มีอะไรจะกิน สมศักดิ์เล่าว่า “ทำนาก็พอได้กินข้าวไม่ต้องซื้อข้าว แต่เสื้อผ้าอาหารและของใช้ก็ต้องซื้อหาและผ่อนส่งเอา จะเอาเงินมาจากไหน รับจ้างก็ได้ไม่กี่บาท มาขายสลากก็พอมีเงินเป็นค่ากับข้าว ผมไม่กินเหล้าไม่สูบบุหรี่ยังลำบากขนาดนี้เลย ถ้ากินเหล้าสูบบุหรี่ไม่ต้องพูดถึงมีแต่หนี้แต่สินรุงรังกันหมดทุกคน...”

สมศักดิ์เริ่มเข้ามาค้าสลากเมื่อประมาณสิบปีที่ผ่านมา หลังจากล้มเหลวในการยังชีพด้วยการเกษตร ครั้นจะหางานทำก็อายุมากแล้วการศึกษาก็ต่ำจึงต้องอาศัยเข้าแก่เป็นนายทุนให้กู้เงิน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยเสียค่าดอกเบี้ยงวดละ ๑๕๐ บาท คิดเป็นอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑.๕ บาทต่อ ๑๕ วันหรือประมาณร้อยละ ๓๖ ต่อปี สมศักดิ์ต้องอาศัยนายทุนเป็นระยะเวลา ๔ ปี หลังจากนั้นได้เปลี่ยนจากหานายทุนมาเป็นหนี้นาการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ปัจจุบันมียอดหนี้อยู่ประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท เพื่อนของสมศักดิ์เสริมว่า “นายทุนส่วนมากก็เป็นคนบ้านเดียวกัน เป็นการพึ่งพาอาศัยกัน เสียดอกเบี้ยแพงก็ต้องยอมเพราะเราไม่มีทุน”

สมศักดิ์บอกว่ามีคนจากจังหวัดเลยนับหมื่นคนที่เดียวที่เข้ามาซื้อสลากจากยี่ปี่วหน้ากองสลากและแถวสี่แยกคอกวัว แล้วก็แยกย้ายกันไปขายตามเมืองใหญ่ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ สมุทรปราการ ชลบุรี พัทยา ระยอง จันทบุรี ตราด บางส่วนก็ไปทางอยุธยา สุพรรณบุรี ตรงไหนมีร้านอาหารมีแหล่งท่องเที่ยวก็เดินเร็วกันไปทั่วไม่จำกัด ส่วนตัวสมศักดิ์เองเดินขายอยู่แถวสุขสวัสดิ์สมุทรปราการ

“ราคาสลากที่ซื้อไม่เคยต่ำกว่าใบละสี่สิบบาทเลย งวดนี้สี่สิบสองบาทห้าสิบสตางค์ ชายสี่สิบบาทก็ได้อยู่ใบละสองบาทห้าสิบบาท ชายหมดเล่มหนึ่งก็ได้สองร้อยห้าสิบบาท แค่ว่าดอกเบ็ญก็หลายบาทแล้วจะเหลืออะไร... สลากเล่มหนึ่งก็ไม่ใช่ว่าจะขายได้หมดนะ เพราะมันมีเลขที่ออกงวดที่แล้วและเลขซ้ำๆ กัน เลขพวกนี้คนส่วนมากก็มักจะไม่ซื้อ...”

ราคาสลากที่ซื้อจากยี่ปี่วแถวสี่แยกคอกวัวส่วนมากไม่เคยต่ำกว่าเล่มละ ๔,๐๐๐ บาท ส่วนมากจะอยู่ประมาณ ๔,๑๐๐ - ๔,๒๕๐ บาท จะมีบ้างที่สลากราคาต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท ต่อก็เป็นช่วงที่คนไม่ค่อยซื้อสลากและเป็นแค่งวดสองงวดเท่านั้น

แต่ละงวดสมศักดิ์จะขายสลากประมาณ ๑๐ เล่ม แต่ก็ขึ้นอยู่กับราคาด้วยถ้าราคาสูงก็ลงน้อยหน่อยอาจจะเหลือประมาณ ๖ - ๘ เล่ม ราคาขายต้องขายราคาฉบับละ ๔๕ บาท ถ้าขายแพงกว่านี้ก็จะถูกด่าท้างๆ ที่คนซื้อก็รู้ว่าต้นทุนที่ซื้อสลากมานั้นแพง แต่ผู้ค้าสลากรายย่อยเป็นด่านแรกสำหรับลูกค้าที่จะต่อว่าต่อขาน

สมศักดิ์เช่าบ้านอยู่แถวสุขสวัสดิ์ร่วมกับเพื่อนๆ อีกหลายคน ค่าเช่าบ้านพร้อมค่าน้ำค่าไฟเดือนหนึ่งไม่ต่ำกว่า ๑,๕๐๐ บาท หางแบ่งกันรับผิดชอบหกเจ็ดคนก็พออยู่ได้ เพราะต้องการที่เพียงแค่อุณหภูมิที่นั่น สภาพแวดล้อมของบ้านเช่าและสภาพความเป็นอยู่ไม่ถูกสุขลักษณะที่ดีและไม่มีความปลอดภัย แต่คนเหล่านี้ก็ไม่มีทางเลือกที่ดีกว่านี้

สมศักดิ์ออกเร่ขายสลากตั้งแต่เช้ามืดและกลับมาถึงที่พักตอนเย็นๆ เพราะตอนนี้สายตาไม่ค่อยดีไม่สามารถขายถึงกลางคืนได้ แต่คนส่วนมากก็จะตื่นนอนกันตั้งแต่ตีสามตีสี่เพื่อหนึ่งชั่วโมงก่อนออกเดินขายสลากแล้วกลับมาตีงๆ ถามว่าแต่ละวันเดินที่ก็โลไม่มีใครตอบได้ว่าก็ก็โลแต่ทุกคนตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า “เดินนับไม่ถ้วน เดินไม่หยุด ไปหมดทุกที่มีมีคนต้องขยันเดินเท่านั้นจึงจะพอหาเงินได้... กลับถึงบ้านแต่ละวันต้องประคบน้ำอุ่นก่อนนอนด้วย...”

โดยรวมแล้วรายได้แต่ละเดือนของสมศักดิ์หลังหักค่าเช่าบ้านที่ไม่ถูกสุขลักษณะและไม่ปลอดภัย หักค่าอาหารการกินที่ประหยัดสุดๆ แล้ว และค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีกนิดหน่อยจะเหลือรายได้กลับไปเลี้ยงดูลูกเมียประมาณเดือนละ ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ บาท อย่างไรก็ตามในงวดที่ต้นทุนสลากแพงมาก สลากเหลือ ถูกปรับหรือถูกจับ ก็แทบจะไม่เหลือเงินกลับบ้านเลย แต่สมศักดิ์ก็ย่ำว่ายังดีกว่าเป็นกรรมกรที่ได้ค่าจ้างเพียงวันละ ๑๕๐ บาท การค้าสลากทำให้พออยู่พอกิน

วงจรชีวิตของชาวอีสานที่เข้ามาประกอบอาชีพนี้โดยมากหลังวันออกสลากคือวันที่ ๑ และวันที่ ๑๖ ของเดือนเป็นระยะเวลาประมาณ ๕ วัน คนเหล่านี้จะอยู่กับครอบครัว ทำงานบ้านหรือรับจ้างทั่วไปในท้องถิ่นของตนเอง ก่อนวันสลากออกประมาณ ๘ - ๙ วันก็จะเดินทางเข้ากรุงเทพ การเดินทางส่วนมากมักเป็นหมู่คณะด้วยรถปิกอัพอัดกันมาประมาณยี่สิบคนหรือที่เรียกว่า “รถคอกหมู” บางคนก็เดินทางด้วยรถโดยสารประจำทางเฉลี่ยค่าใช้จ่ายประมาณคนละ

๕๐๐ บาทต้องรอด วงจรชีวิตของสมศักดิ์ไม่ได้แตกต่างอะไรกับเพื่อนๆ ชาวอีสานคนอื่น แต่สมศักดิ์ตัดสินใจขึ้นรถประจำทางเข้ากรุงเทพเพราะสบายและปลอดภัยกว่า

เมื่อขานาเหล่านี้เข้ามาซื้อสลากพร้อมกันก็ทำให้ยี่ปี่ขายสลากในราคาที่สูง คนเหล่านี้บางส่วนจึงไม่ซื้อสลากพร้อมกันเลยทีเดียว ส่วนหนึ่งก็นอนแวงสนามหลวงหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อคอยดูจังหวะว่าเมื่อไหร่ยี่ปี่จะยอมลดราคาลงจึงค่อยซื้อ เป็นเกมสัการค้ำที่ต่อสู้กันระหว่างผู้ค้าสลากรายย่อยและยี่ปี่ โดยส่วนมากผู้ค้าสลากรายย่อยก็ต้องยอมซื้อสลากในราคาที่สูงเนื่องจากยี่ปี่เป็นผู้ค้าสลากน้อยรายและมีอำนาจทางการตลาดสูงกว่า สำหรับสมศักดิ์แล้วส่วนมากก็ยอมซื้อสลากตามราคาท้องตลาดในวันที่เดินทางเข้ามาถึง ขณะที่เพื่อนบางคนยังไม่ตัดสินใจซื้อในทันทีเมื่อราคาจะลดลง

จากคำบอกเล่าของเพื่อนอีกคนหนึ่งจากจังหวัดเลยระบุว่า เมื่อหลายปีมาแล้ว เคยมีนักการเมืองระดับชาติของจังหวัดเลยจัดให้มีการพบปะระหว่างผู้ค้าสลากรายย่อยและผู้อำนวยการสำนักงานสลาก และผู้อำนวยการสำนักงานสลากได้รับข้อเสนอที่จะจัดสรรสลากให้ผู้ค้าสลากรายย่อยโดยตรงที่จังหวัดเลยแต่เรื่องก็เงียบหายไป เคยมีการเก็บเงินจากผู้ค้าสลากรายย่อยคนละ ๓๐๐ บาทเพื่อใช้เป็นเงินทุนในการเจรจาต่อรองกับสำนักงานสลากเพื่อนำสลากไปจำหน่ายให้ผู้ค้ารายย่อยโดยตรง ล่าสุดเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๗ นายอดุลย์เดช ดิยะบุตร ได้เป็นแกนนำชาวบ้านจากจังหวัดเลยประมาณ ๓๐๐ คน บุกชุมนุมประท้วงหน้าสำนักงานสลากกรณีตำรวจจับผู้ค้าสลากรายย่อยที่ขายสลากเกินราคา และขอให้มีการจัดสรรโควต้าให้ผู้ค้าสลากรายย่อยโดยตรง แต่ก็ไม่เกิดผลใดๆ ชาวบ้านจากจังหวัดเลยบอกว่าครั้งนี้มีการเก็บเงินผู้ค้าสลากรายย่อยคนละ ๕๐ บาท รวมเป็นเงินไม่ต่ำกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาทที่นายอดุลย์เดชได้รับไป และเดือนธันวาคม ๒๕๔๗ นายอดุลย์เดชได้ประกาศที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จังหวัดเลยในนามพรรคมหาชน ชาวบ้านคนเดียวกันกล่าวเสริมอีกว่าถึงแม้ว่าจะไม่รู้ว่าจะจริง นายอดุลย์เดชมีเจตนาช่วยเหลือชาวบ้านจริงหรือไม่ แต่ถือได้ว่านายอดุลย์เดชเป็นผู้นำที่ดีคนหนึ่งเพราะมีความกล้าและมีความคิดสร้างสรรค์ที่ดีๆ หลายอย่าง

สมศักดิ์และเพื่อนๆ สรุปตรงกันว่าถ้าทำการเกษตรได้ราคาดีก็คงไม่ดิ้นรนเข้ามาค้าสลาก ถึงแม้ว่ารัฐบาลปัจจุบันได้มีการส่งเสริมด้านการเกษตรแต่พวกตนก็เป็นเพียงคนรับจ้างราคาถูกเท่านั้น สำหรับการค้าสลากเกินราคาถ้ายังคงต้องซื้อสลากราคาแพงเช่นนี้ก็คงต้องขายเกินราคา เพราะซื้อจากยี่ปี่ก็เกินราคาอยู่แล้วจะไปขายขาดทุนได้อย่างไร สำนักงานสลากควรจัดสรรโควต้าให้ผู้ค้าสลากจริงๆ และให้มีอัตราส่วนลดให้ได้สักร้อยละ ๑๒ หรือให้มีกำไรฉบับละ ๕ บาท ถ้าเป็นเช่นนี้จะขายสลากตามราคาที่กำหนดได้แน่นอน

สุดท้ายสมศักดิ์บอกว่า “ทุกวันนี้ไม่มีเงินออมมีแต่หนี้สิน เป็นคนจนที่พยายามต่อสู้ดิ้นรนทุกทางที่สุจริต ปัญหาการค้าสลากก็ได้รับตัวกันเรียกร้องมาโดยตลอด ทั้งส่งจดหมาย คูย

กับผู้บริหาร และประท้วงก็ทำมาหมดแล้วไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรต่อไปอีก ไม่มีทางเลือกก็ทำมาหากินไปวันๆ แบบนี้แหละ...”

หลังจากบอกลากันตอนบ่ายๆ ผู้ศึกษาได้ตระเวนไปทั่วบริเวณทั้งด้านข้างสำนักงานสลากและสี่แยกคอกวัว จนกระทั่งพระอาทิตย์ตกดินแผงสลากต่างทยอยเก็บเกือบหมดแล้วแต่เพื่อนของสมศักดิ์ที่มาจากจังหวัดเลยด้วยกันบางคนยังคงเดินเตร็ดเตร่ สุดท้ายเขาสามารถซื้อสลากได้ในราคาเล่มละ ๔,๒๐๐ บาท “ทนรอเอาได้อีกเล่มละ ๕๐ บาทก็ยังดีนะ...” เป็นคำกล่าวพร้อมรอยยิ้มตามวิถีชีวิตชาวอีสานส่วนใหญ่ที่มีความสุขได้เสมอแม้ไม่มีความหวังต่ออนาคตของชีวิตเท่าใดนัก

ค. คนพิการผู้พากเพียร

นายสมเพียรเป็นนามสมมติของคนพิการนั่งเก้าอี้ล้อเข็น (wheelchair) ที่ยึดอาชีพค้าสลากมาประมาณสองปีมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีแต่ต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียรเป็นอย่างมาก

สมเพียรเป็นชาวภาคเหนือไม่ได้เป็นคนพิการแต่กำเนิด เมื่อตอนเด็กไม่ได้เรียนหนังสือเพราะยากจน แต่อาศัยที่เป็นคนมีน้ำอดน้ำทนขยันหมั่นหาความรู้และประสบการณ์จนสามารถประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้างได้ แต่เมื่อเขาอายุ ๓๕ ปีได้ประสบอุบัติเหตุทำให้เป็นอัมพาตไม่สามารถเดินได้ ก่อนอุบัติเหตุสมเพียรมีภรรยาและบุตร ๔ คน เมื่อพิการจึงขอเลิกกับภรรยาและออกเผชิญโชคชะตาโดยลำพังเพราะรู้สึกว่าจะไม่ยากเป็นภาระให้แก่ใคร

สมเพียรผ่านการฝึกวิชาชีพช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์จากหน่วยงานของรัฐ หลังจากนั้นได้ประกอบอาชีพเป็นช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ โดยเช่าบ้านทำเป็นร้านซ่อมและที่พักด้วย แต่เนื่องจากสมเพียรไม่สามารถเดินทางไปซื้ออะไหล่ได้ด้วยตนเอง จึงต้องอาศัยคนขับรถมอเตอร์ไซค์รับจ้างให้ไปซื้ออะไหล่ให้ ทั้งๆ ที่สมเพียรจ่ายค่าจ้างไปซื้ออะไหล่ให้มากเพียงพอเช่นเดียวกับการรับส่งผู้โดยสารทั่วไป แต่สมเพียรถูกคนขับรถรับจ้างโกงค่าอะไหล่โดยบวกเงินเพิ่มขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้สมเพียรจึงตัดสินใจปิดร้านและหันเหชีวิตสู่สถานสงเคราะห์คนพิการ เมื่ออยู่ในสถานสงเคราะห์ได้ระยะหนึ่งสมเพียรเกิดความตระหนักว่าชีวิตของเขายังมีค่ามากกว่าการอยู่ในสถานสงเคราะห์ อย่างไรก็ตามจึงเริ่มคิดอ่านหาอาชีพเลี้ยงตนเองอีกครั้งหนึ่ง

สมเพียรตัดสินใจออกจากสถานสงเคราะห์ ยื่นเรื่องขอกู้เงินจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่ตนเองมีสิทธิขอกู้เพื่อประกอบอาชีพจำนวนไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท แต่เนื่องจากสมเพียรไม่มีใครที่จะค้ำประกันจึงขอให้ข้าราชการคนหนึ่งเป็นผู้ค้ำประกันให้ โดยเมื่อกู้ได้แล้วแบ่งกันคนละหนึ่งหมื่นบาทและทั้งคู่ทำหน้าที่ผ่อนชำระคนละ ๒๕๐ บาทต่อเดือนถึงปัจจุบัน

สมเพียรเริ่มต้นค้าสลากเพราะคิดว่าเป็นอาชีพที่ตนเองทำได้สะดวก ไม่ต้องยกแบกหามหรือไหว้วานใครซื้ออะไหล่ให้เหมือนอย่างการเปิดร้านซ่อมวิทยุโทรทัศน์ และที่สำคัญสมเพียรไม่มีความรู้เพียงพอที่จะประกอบอาชีพอื่น สมเพียรเริ่มต้นค้าสลากด้วยการเดินทางด้วยตนเองจากปากเกร็ดด้วยรถสามล้อโยกเพื่อซื้อสลากจากยี่ปัวข้างสำนักงานสลาก ถึงแม้ว่าสมเพียรจะพิการแต่เขาก็ต้องซื้อสลากในราคาที่แพงเหมือนอย่างอาม่าหรือสมศักดิ์ สมเพียรเคยยื่นขอโควต้าสลากจากสมาคมคนพิการแห่งประเทศไทยแต่ไม่เคยได้รับ เคยยื่นขอสลากเสรีแต่ก็ไม่เคยได้รับเช่นเดียวกัน

สมเพียรตื่นนอนตั้งแต่ตี ๓ ทำกิจวัตรประจำวัน หุงหาอาหารและออกจากเวลาประมาณตีสี่ครึ่ง ออกตระเวนขายสลากไปตามแหล่งชุมชนต่างๆ ช่วงแรกๆ ก็ใช้รถสามล้อโยกแต่หลังจากนั้นไม่นานได้ซื้อรถมอเตอร์ไซค์สามล้อสำหรับคนพิการ ถึงแม้ว่าจะเป็นเครื่องยนต์เก่าและสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงมากแต่ก็ช่วยให้สมเพียรทำงานได้สะดวกยิ่งขึ้น สมเพียรได้ตระเวนขายสลากไปทั่วตามจุดที่คิดว่ามีคนอยู่ผ่านไปมา มาก ไม่ว่าจะเป็นตลาดคลองเตย ตลาดหมอนหินใหม่ บึงน้ำมัน ตปท. ถนนวิภาวดีรังสิต กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ตลาดประชานิเวศน์ ๓ เป็นต้น การเข้าไปขายสลากหากพบผู้ค้าสลากด้วยกันไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือคนไม่พิการ หากถูกมองแบบคนแปลกหน้าก็จะไม่เข้าไปขายในพื้นที่นั้นอีก แต่จะหาสถานที่ใหม่ๆ ไปเรื่อยๆ สำหรับจุดเก่าหากได้รับการตอบรับดีหรือมีลูกค้าประจำก็จะกลับไปขายอีกทุกงวด

สมเพียรกลับบ้านเช้าเวลาประมาณสี่โมงเย็น หลังจากพักผ่อนและกินข้าวเย็นแล้วก็จะเข้านอนประมาณสองทุ่มครึ่ง สภาพความพิการของสมเพียรไม่สามารถนั่งได้นานเนื่องจากจะเกิดแผลกดทับได้ง่าย สมเพียรออกตระเวนขายสลากโดยหยุดสองวันแรกหลังสลากออก สมเพียรเริ่มค้าสลากจากทุนที่กู้มาหนึ่งหมื่นบาทหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จำเป็นแล้วก็เหลือซื้อสลากประมาณแปดพันกว่าบาท ด้วยทุนน้อยสมเพียรจึงต้องทำงานหนักเพื่อซื้อสลากเท่าที่มีเงินพอ แล้วเร่งขายให้หมดเพื่อนำเงินกลับไปซื้อสลากมาขายเพิ่มเติมอีก ปัจจุบันสมเพียรขายสลากงวดละประมาณ ๒๐ เล่ม สมเพียรบอกว่าหากมีทุนมากขึ้นมั่นใจว่าตนเองจะสามารถตระเวนขายสลากได้ไม่ต่ำกว่างวดละ ๔๐ เล่มอย่างแน่นอน

สมเพียรไม่เคยขายสลากเกินราคาฉบับละ ๔๕ บาทเพราะคิดว่าเป็นราคาที่คนส่วนใหญ่ยอมรับได้ ถึงแม้ว่าจะมีเลขเด็ดเลขดังสมเพียรก็ขายในราคานี้เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้ลูกค้าและไม่ฉวยโอกาสเอาเปรียบผู้อื่น ขณะที่สมเพียรซื้อสลากจากยี่ปัวไม่เคยต่ำกว่าฉบับละ ๔๐ บาท โดยมากจะอยู่ที่ราคาฉบับละ ๔๑ - ๔๒.๕๐ บาท ด้วยความสุภาพและเอาอกเอาใจลูกค้าหลายครั้งที่สมเพียรขายสลากคู่ละ ๙๐ บาทแต่ลูกค้าจ่ายเงินไปละ ๑๐๐ บาทและไม่รับเงินทอน สำหรับงวดใดที่มีสลากเหลือก็จะขายลดราคาให้ลูกค้า ทำให้แต่ละเดือนสมเพียรมีเงินเหลือเก็บประมาณเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้สมเพียรย้ำว่า “เพราะผมทำงานหนักมาก ผมประหยัด

จนเพื่อนล้อกันว่าเป็นผ้าชีวห่อทอง คนพิการที่ขายสลากไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งที่เร่งขายสลากเฉพาะวันใกล้ห่วยออก เวลาว่างก็กินเหล้าเล่นการพนันกัน เป็นอย่างนี้หามาได้เท่าไรก็ไม่พอ...” สมเพียรมีความหวังว่าอีกไม่กี่ปีจะเปลี่ยนรถมอเตอร์ไซด์สามล้อใหม่และต้องการสร้างครอบครัวใหม่ให้มีความมั่นคงหลังจากพบรักกับสาวพิการนั่งเก้าอี้ล้อเข็นที่ค้าสลากเช่นกัน แต่สำหรับคนพิการที่ใช้ชีวิตอย่างไม่ระมัดระวังก็คงจะอยู่ในวังวนของความยากจนอีกนาน

ถึงแม้ว่าสมเพียรจะมีสภาพความพิการมากและเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพแต่สมเพียรก็ไม่ได้เรียกร้องถึงสวัสดิการใดๆ สมเพียรบอกว่า “...ช่วยเหลือตัวเองดีที่สุด” เพราะสมเพียรเป็นนักต่อสู้ชีวิตตั้งแต่เยาว์วัย สิ่งที่สมเพียรไม่ชอบคือการเอาวัดเอาเปรียบกันหรือโกงกันไม่ว่าจะเป็นยี่ปัวหรือคนพิการด้วยกัน สมเพียรไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงของคนพิการครั้งแล้วครั้งเล่าเพราะคิดว่าน่าจะคุยกันดี ๆ สมเพียรบอกว่าการเข้ามาดำเนินการขายห่วยบนดินของรัฐบาลทำให้ยอดการขายสลากของตนเองลดลงแต่ก็ยังคงสู้ได้ จะให้ดีห่วยบนดินเมื่อนำผู้ด้อยโอกาสมาใช้แล้วควรให้ผู้ซื้อเดินไปซื้อที่ตัวเอง ต่อคำถามที่ว่าหากรัฐบาลยกเลิกสลากใบแล้วนำเข้าผู้ทั้งหมดจะทำมาหากินอะไร “...ไม่ยากอะไรถ้ารัฐบาลเอาอาชีพเราไป เราไม่มีอาชีพ ไม่มีข้าวกิน ไม่มีบ้านอยู่ เราก็ไปนอนที่ท่าเรือรัฐบาลให้รัฐบาลเลี้ยงเลย...”

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การศึกษาสภาพชีวิตและสวัสดิการผู้ค้าสลากรายย่อยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาถึงสภาพชีวิตของผู้ค้าสลากรายย่อย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ระดับการศึกษา ลักษณะของผู้ค้าสลาก (ความพิการ) อาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าสลากกับนายทุน และระยะเวลาในการค้าสลาก มุ่งเน้นในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีรายละเอียดและผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ประชากรที่ศึกษา คือผู้ค้าสลากรายย่อยทั้งหมดที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งคาดการณ์ว่าจะมีประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน ไม่แบ่งแยกว่าเป็นคนพิการหรือไม่พิการ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามภูมิศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูลมีจำนวน ๒๔๙ คน จากที่ควรเก็บ ๓๗๙ คน แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการทำให้เก็บข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามจำนวน ๒ ฉบับ โดยฉบับแรกเป็นแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไป อันประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ระดับการศึกษา ลักษณะของผู้ค้าสลาก (ความพิการ) อาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าสลากกับนายทุน และระยะเวลาในการค้าสลาก

แบบสอบถามฉบับที่สองเป็นข้อมูลสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากรายย่อย โดยผู้ศึกษาพัฒนาแบบสอบถามขึ้นเองจากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต โดยมีการนำแบบสอบถามไปหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ค้าสลากรายย่อยก่อน เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาสร้างแบบสอบถามขึ้นจำนวน ๒๔ ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อให้แบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับในการเก็บข้อมูลมีความเที่ยงตรง ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดย ประการแรกคือการหาค่าความเที่ยงของเนื้อหา (content validity) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามทั้ง ๒ ชุดไปหารือกับผู้ที่มีประสบการณ์และคลุกคลีอยู่กับผู้ค้าสลากมาเป็นระยะเวลายาวนาน เพื่อขอคำแนะนำถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ประการที่สองคือการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ค้าสลากรายย่อยที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน และนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) หรือ Cronbach พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากรายย่อยเท่ากับ ๐.๘๓

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma_x^2} \right)$$

α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนของข้อคำถาม

σ_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ (Single Item Variance)

σ_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ (Total Item Variance)

วิธีการเก็บข้อมูล ผู้ศึกษาได้ร่วมกับผู้ช่วยวิจัยที่ทำหน้าที่เก็บข้อมูลอีกจำนวน ๑๐ คน ทำการเก็บข้อมูลทั้งเพื่อการทดสอบความคุณภาพแบบสอบถามและการเก็บข้อมูลเพื่อใช้งานจริง โดยก่อนเก็บข้อมูลผู้ศึกษาได้จัดให้มีการอบรมผู้ช่วยวิจัยทุกคนเพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติระหว่างการเก็บข้อมูลเนื่องจาก

กลุ่มเป้าหมายโดยมากอ่านหนังสือไม่คล่อง ดังนั้นการที่ผู้เก็บข้อมูลอ่านแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบนั้นจะต้องไม่ขึ้นการตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บข้อมูลมาแล้วจึงคัดเลือกแบบสอบถามชุดที่ไม่สมบูรณ์ออก นำข้อมูลที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for Social Science) ด้วยสถิติดังนี้

- ๑). แจกแจงความถี่และคิดอัตราร้อยละของลักษณะข้อมูลทั่วไป
- ๒). หาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากรายย่อย โดยจำแนกตามเพศ สถานภาพการสมรส ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ระดับการศึกษา ลักษณะของผู้ค้าสลาก อาชีพผู้ค้าสลาก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าสลากกับนายทุน และระยะเวลาในการค้าสลาก โดยการทดสอบทางสถิติใช้การทดสอบ t-test (แบบ independent) ในตัวแปรอิสระที่มีเพียง ๒ กลุ่มเท่านั้น ถ้าตัวแปรอิสระมีมากกว่า ๒ กลุ่มขึ้นไปจะใช้การทดสอบ (One-way anova) เป็นตัวทดสอบ
- ๓). หาค่าความแตกต่างรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างในตัวแปรอิสระแต่ละตัว โดยใช้การทดสอบของ Scheffe ในการทดสอบทางสถิติ (Post Hoc tests)

ผลการศึกษา จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีผู้ถามผู้ค้าสลากรายย่อย ในกรุงเทพฯและปริมณฑล ภายหลังจากคัดเลือกแบบสอบถามชุดที่ไม่สมบูรณ์ออกคงเหลือแบบสอบถามจำนวน ๒๔๙ ชุด ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for Social Science) ผลการประมวลผลปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑

จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ระดับการศึกษา ลักษณะของผู้ค้าสลาก อาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนกับผู้ค้าสลากและระยะเวลาที่ค้าสลาก

ลักษณะของตัวแปรอิสระ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๙๗	๓๙
	หญิง	๑๕๒	๖๑

ลักษณะของตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน		
กรุงเทพฯ	๙๑	๓๗
ไม่ได้อยู่ในกรุงเทพฯ	๑๕๘	๖๓
สถานภาพ		
โสด	๘๕	๓๔
สมรส	๑๖๔	๖๖
จำนวนบุตร		
๑ คน	๓๗	๑๕
๒ คน	๖๙	๒๘
๓ คน	๓๓	๑๓
๔ คน	๑๒	๕
๕ คน	๕	๒
๖ คน	๑	๐.๔
ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด		
ไม่ได้รับการศึกษา	๑๗	๗
ประถมศึกษา	๑๒๕	๕๐
มัธยมศึกษา	๗๔	๓๐
อาชีวศึกษา	๑๑	๔
อนุปริญญา	๑๑	๔
ปริญญาตรี	๑๐	๔
สูงกว่าปริญญาตรี	๑	๐
ลักษณะของผู้ค้าสลาก		
ไม่พิการ	๒๒๗	๙๑
ไม่พิการแต่ค้าสลากแทนคนพิการ	๑๒	๕
คนพิการ	๑๐	๔
อาชีพการค้าสลาก		
เป็นอาชีพหลัก	๑๗๔	๗๐
เป็นอาชีพเสริม	๗๕	๓๐

ลักษณะของตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
ความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนกับผู้ค้าสลาก		
นายทุนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลืออุปถัมภ์	๒๑	๘
เป็นการค้าร่วมกันโดยตรงไปตรงมา	๕๙	๒๔
นายทุนเป็นผู้ทำการค้าแบบเอารัดเอาเปรียบ	๑๖๓	๖๖
อื่นๆ	๖	๒
ระยะเวลาในการค้าสลาก		
น้อยกว่า ๑ ปี	๒๖	๑๐
ตั้งแต่ ๑ - ๓ ปี	๘๒	๓๓
ตั้งแต่ ๓ - ๕ ปี	๓๔	๑๔
มากกว่า ๕ ปีขึ้นไป	๑๐๗	๔๓

จากการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๒๔๙ คน พบว่าร้อยละ ๖๑ เป็นเพศหญิง และร้อยละ ๓๙ เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัดถึงร้อยละ ๖๓ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีระดับการศึกษาสูงสุดเพียงระดับประถมศึกษาร้อยละ ๕๐ สมรสแล้วร้อยละ ๖๖ ในจำนวนนี้ร้อยละ ๒๘ มีบุตร ๒ คน

ผู้ค้าสลากรายย่อยเป็นคนพิการเพียงร้อยละ ๔ เป็นคนไม่พิการแต่ขายสลากแทนคนพิการ ร้อยละ ๕ นอกนั้นเป็นผู้ค้าสลากรายย่อยที่ไม่พิการและไม่เกี่ยวข้องกับคนพิการถึงร้อยละ ๙๑ ผู้ที่ค้าสลากยึดอาชีพค้าสลากเป็นอาชีพหลักร้อยละ ๗๐ อย่างไรก็ตามส่วนมากถึงร้อยละ ๖๖ มีความคิดเห็นว่าตนเองมีความสัมพันธ์กับนายทุนแบบถูกเอารัดเอาเปรียบ ถึงแม้ว่าผู้ค้าสลากรายย่อยส่วนมากจะทำการค้าสลากมากกว่า ๕ ปีขึ้นไปถึงร้อยละ ๔๓ ก็ตาม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒
จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายข้อ

ข้อ	ลักษณะของตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ก่อนที่ท่านจะมาเป็นผู้ค้าสลากท่านประกอบอาชีพ <ul style="list-style-type: none"> - ค้าขาย - รับจ้าง - ทำไร่นา - ทำงานบริษัทเอกชน - ไม่มีงานทำ อยู่บ้านเฉยๆ - อื่นๆ เช่น ทำงานโรงงาน เย็บผ้า แม่ครัว ขับรถรับราชการ เป็นต้น 	๘๖	๓๕
๒	สาเหตุที่ทำให้ท่านเข้าสู่อาชีพค้าสลาก <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีทางเลือกดีกว่า - คิดว่ารายได้ดีกว่า - ตกงาน - ต้องการรายได้เสริม - ไม่ชอบงานประจำ - อื่นๆ เช่น เป็นงานอิสระ ช่วยแม่และครอบครัว อายุมากทำงานหนักไม่ได้ เป็นต้น 	๑๐๓	๔๑
๓	ท่านซื้อ-ขายสลากต้องงวดโดยเฉลี่ยกี่เล่ม <ul style="list-style-type: none"> - ๖ ถึง ๑๐ เล่ม - ๑ ถึง ๕ เล่ม - ๑๑ ถึง ๑๕ เล่ม - ๑๖ ถึง ๒๐ เล่ม - มากกว่า ๒๐ เล่ม 	๑๑๐	๔๔
		๘๓	๓๓
		๒๓	๙
		๒๐	๘
		๑๓	๕

ข้อ	ลักษณะของตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
๔	ท่านซื้อสลากจากที่ไหน <ul style="list-style-type: none"> - ยี่สิบหรือชาบิว/นายทุน - มีโควต้าของตนเองและซื้อเพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่ง - โควต้าจากสนง.สลาก - อื่นๆ เช่น โควต้าจากสมาคมคนพิการ มีคนนำมาให้ 	๒๐๗ ๓๕ ๕ ๓	๘๓ ๑๔ ๒ ๑
๕	ท่านมีโควต้าของตนเองจำนวนกี่เล่ม <ul style="list-style-type: none"> - ๑ ถึง ๕ เล่ม - ๖ ถึง ๑๐ เล่ม - มากกว่า ๒๐ เล่ม 	๓๐ ๘ ๓	๑๒ ๓ ๑
๖	ราคาสลากจากโควต้าโดยเฉลี่ยต่อเล่มราคาเท่าไร <ul style="list-style-type: none"> - ๓,๗๒๐ บาท - ๓,๗๐๐ บาท - ๓,๖๕๐ บาท 	๒๘ ๙ ๕	๑๑ ๕ ๒
๗	ราคาสลากโดยเฉลี่ยต่อเล่มที่ท่านซื้อมาจากยี่สิบชาบิวหรือนายทุนราคาเท่าไร <ul style="list-style-type: none"> - ๔,๓๐๐ ถึง ๔,๕๐๐ บาท - ๔,๑๕๐ ถึง ๔,๓๐๐ บาท - ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท - ๔,๐๐๐ ถึง ๔,๑๔๙ บาท 	๑๖๕ ๕๒ ๑๘ ๑๔	๖๖ ๒๑ ๗ ๖
๘	เงินทุนส่วนมากที่ท่านนำมาซื้อสลากท่านได้มาจากที่ไหน <ul style="list-style-type: none"> - ทุนตนเอง - ยี่สิบชาบิวหรือนายทุน - ยืมจากญาติพี่น้อง - ภูธรนาคร - เงินกู้ธนาคารและอื่นๆ 	๑๕๙ ๕๖ ๒๓ ๘ ๓	๖๔ ๒๒ ๙ ๓ ๑

ข้อ	ลักษณะของตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
๙	ท่านต้องเสียค่าใช้จ่ายให้เจ้าของเงินทุนตามข้อ ๘ อย่างไร <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ตอบคำถาม - ไม่ต้องเสียเพราะของตนเอง - เสียเป็นดอกเบี้ย - เสียเป็นค่าเล่ม 	๑๓๖ ๕๒ ๓๘ ๒๓	๕๕ ๒๑ ๑๕ ๙
๑๐	การกู้ยืมเงินทุนตามข้อ ๘ ท่านใช้อะไรเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน (นอกเหนือจากของตนเอง) <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ตอบคำถาม - ไม่ต้องค้ำประกัน - ที่ดินหรือทรัพย์สินอื่น - บุคคลค้ำประกัน 	๑๑๔ ๑๑๔ ๑๑ ๑๐	๔๖ ๔๖ ๔ ๔
๑๑	ท่านขายสลากโดยเฉลี่ยคู่ละกี่บาท <ul style="list-style-type: none"> - ๙๐ บาท - ๙๕ บาท - ๘๕ บาท - ๘๐ บาท 	๒๑๖ ๒๕ ๕ ๓	๘๗ ๑๐ ๒ ๑
๑๒	ผู้ซื้อนิยมซื้อเลขชุดหรือเลขทั่วไปมากกว่ากัน <ul style="list-style-type: none"> - ซื้อเลขทั่วไปมากกว่า - ซื้อเลขชุดมากกว่า 	๒๒๒ ๒๗	๘๙ ๑๑
๑๓	สถานที่ที่ท่านขายสลากอยู่เป็นประจำเป็นลักษณะใด <ul style="list-style-type: none"> - แหล่งชุมชนทั่วไป - เดินขายทั่วไปไม่จำกัดพื้นที่ - หน้าสนง.สลากและบริเวณใกล้เคียง - แหล่งอื่นๆ เช่น ที่บ้าน ตลาดนัด ร้านอาหาร เป็นต้น 	๑๗๘ ๕๙ ๘ ๕	๗๑ ๒๔ ๓ ๒
๑๔	ถ้าท่านขายสลากไม่หมดท่านทำอย่างไร <ul style="list-style-type: none"> - ยอมขาดทุนโดยขายต่อ (ลดราคาสลากลง) - ยอมขาดทุนโดยทิ้งไว้เฉยๆ (เสี่ยงโชคเองด้วย) - ส่งคืนนายทุนโดยไม่เสียอะไร 	๑๗๐ ๖๑ ๑๘	๖๘ ๒๔ ๗

ข้อ	ลักษณะของตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
๑๕	<p>ค่าใช้จ่ายในการขายสลากต่อเดือนของท่านเป็นเงินเท่าไร (เฉพาะค่าเช่าบ้านหรือผ่อนส่งบ้าน ค่าอาหารและค่าเดินทาง ของตนเอง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการขายสลากโดยไม่รวมค่า สลาก)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ๓,๐๐๑ ถึง ๕,๐๐๐ บาท - ๕,๐๐๗ ถึง ๑๐,๐๐๐ บาท - ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท - ๑๐,๐๐๑ ถึง ๒๐,๐๐๐ บาท - มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท 	<p>๑๒๔ ๗๖ ๒๙ ๑๕ ๔</p>	<p>๕๐ ๓๑ ๑๒ ๖ ๒</p>
๑๖	<p>ท่านมีรายได้ต่อเดือนประมาณเท่าไร (รายได้จากการขายหัก ด้วยต้นทุนสลากที่ซื้อมา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ๓,๐๐๑ ถึง ๖,๐๐๐ บาท - ๖,๐๐๑ ถึง ๙,๐๐๐ บาท - ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท - ๙,๐๐๑ ถึง ๑๒,๐๐๐ บาท - ๑๒,๐๐๑ ถึง ๑๕,๐๐๐ บาท - มากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท 	<p>๘๔ ๖๗ ๕๖ ๒๓ ๑๒ ๗</p>	<p>๓๔ ๒๗ ๒๒ ๙ ๕ ๓</p>
๑๗	<p>โดยภาพรวมอาชีพผู้ค้าสลากขายย่อยส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ของท่านอย่างไร</p> <ul style="list-style-type: none"> - พออยู่พอกิน - เสียมากกว่าได้ - รายได้ดีแต่ไม่มีความมั่นคงในชีวิต - รายได้ดีและมีความมั่นคงในชีวิต 	<p>๑๙๘ ๓๓ ๑๕ ๓</p>	<p>๘๐ ๑๓ ๖ ๑</p>

ข้อ	ลักษณะของตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
๑๘	ท่านมีเงินออมสำหรับตนเองและครอบครัวหรือไม่ <ul style="list-style-type: none"> - ไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท - ไม่มีเงินออมเลย - ๒๕,๐๐๑ ถึง ๕๐,๐๐๐ บาท - มากกว่า ๗๕,๐๐๐ บาท - ๕๐,๐๐๑ ถึง ๗๕,๐๐๐ บาท 	๑๓๓ ๙๒ ๑๕ ๗ ๒	๕๓ ๓๗ ๖ ๓ ๑
๑๙	ท่านมีหนี้สินหรือไม่เล็กน้อยเพียงใด <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีเลย - ไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท - ๒๕,๐๐๑ ถึง ๕๐,๐๐๐ บาท - มากกว่า ๗๕,๐๐๐ บาท - ๕๐,๐๐๑ ถึง ๗๕,๐๐๐ บาท 	๑๗๕ ๒๘ ๒๒ ๑๙ ๕	๗๐ ๑๑ ๙ ๘ ๒
๒๐	ท่านมีทรัพย์สินใดบ้างอันเกิดจากการประกอบอาชีพค้าสลาก <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีเลย - ที่ดินหรือบ้านและที่ดิน - มอเตอร์ไซค์ 	๑๗๔ ๕๑ ๒๔	๗๐ ๒๐ ๑๐
๒๑	นอกจากสวัสดิการทั่วไปจากรัฐบาลแล้วท่านได้รับสวัสดิการอื่นๆ จากหน่วยงานดังต่อไปนี้บ้างหรือไม่ (เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่า คลอดบุตร ค่าเล่าเรียนบุตร เป็นต้น) <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีเลย - นายทุน/ยี่ปั๊วชาบ๊ว - บัตรทอง ๓๐ บาท - สภาสังคมสงเคราะห์ หรือ อผศ. - ฌาปนกิจกลุ่มเกษตรกร - องค์กรคนพิการ 	๒๑๒ ๑๓ ๑๒ ๗ ๓ ๒	๘๕ ๕ ๕ ๓ ๑ ๑

ข้อ	ลักษณะของตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
๒๒	ท่านคิดว่าท่านควรได้รับสวัสดิการใดๆ ในฐานะผู้ประกอบการอาชีพ ผู้ค้าสลากรายย่อยหรือไม่ อย่างไร <ul style="list-style-type: none"> - ไม่จำเป็นต้องมีและไม่จำเป็นต้องมี - ควรมีเหมือนประกันสังคม - ควรมีเหมือนพนักงานของสำนักงานสลากฯ - อื่นๆ เช่น ได้รับโควต้า บ้านพัก รักษาพยาบาล 	๑๐๖ ๙๔ ๓๘ ๑๑	๔๓ ๓๘ ๑๕ ๔
๒๓	ถ้าท่านคิดว่าควรมีสวัสดิการสำหรับผู้ค้าสลากรายย่อย ท่านคิดว่าใครควรจ่ายเงินสำหรับค่าสวัสดิการ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานสลากฯ - ผู้ค้าสลากรายย่อย หน่วยงานเจ้าของโควต้า และสำนักงานสลากร่วมจ่ายสมทบ - งบประมาณจากรัฐบาล - หน่วยงานเจ้าของโควต้า - ผู้ค้าสลากรายย่อย - อื่นๆ เช่น ไม่ตอบ ไม่มีใครช่วยได้ 	๑๒๑ ๕๕ ๔๐ ๑๐ ๗ ๑๖	๔๙ ๒๒ ๑๖ ๔ ๓ ๖

จากผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ค้าสลากส่วนใหญ่จะซื้อสลากจากนายทุนในราคาต่อเล่มที่ค่อนข้างสูงถึงร้อยละ ๖๖ โดยผู้ค้าสลากจะใช้ทุนตนเองเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๖๔ เมื่อผู้ค้าสลากต้องซื้อสลากมาในราคาสูงจึงทำให้ผู้ค้าสลากรายย่อยต้องขายสลากให้ผู้บริโภคในราคาที่สูงกว่าที่กำหนดโดยขายคู่ละ ๙๐ บาทถึงร้อยละ ๘๗ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ค้าสลากมีการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะพออยู่พอกินร้อยละ ๘๐ และผู้ค้าสลากส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินร้อยละ ๗๐ แต่ถึงจะไม่มีหนี้ผู้ค้าสลากร้อยละ ๖๙ ก็ไม่มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นกว่าเดิมจากการค้าสลาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน
แบบสอบถามผู้ค้าสลากรายย่อยในเพศชายและเพศหญิง (n = 249)

เพศ	T	p-value
ชาย หญิง	- 1.112	0.267

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๓ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับในเพศชายและเพศหญิงมีค่าไม่แตกต่างกัน นั่นหมายความว่าสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากรายย่อยในเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน
แบบสอบถามผู้ค้าสลากรายย่อยในระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน (n = 249)

ระดับการศึกษา	ANOVA	p-value
ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี	1.804	0.099

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับในระดับการศึกษาที่ต่างกัันมีค่าไม่แตกต่างกัน นั่นหมายความว่าระดับการศึกษาต่างกันไม่มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากรายย่อย

ตารางที่ ๕
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน
แบบสอบถามผู้ค้าสลากรายย่อยในที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน (n = 249)

ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	T	p-value
กรุงเทพฯ ต่างจังหวัด	2.164	0.031*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๕ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับในที่อยู่ตามทะเบียนบ้านที่ต่างกันมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแตกต่างกัน นั้นหมายความว่าสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากรายย่อยมีผลต่อที่อยู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๖
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน
แบบสอบถามผู้ค้าสลากรายย่อยในสถานภาพ (n = 249)

สถานภาพ	T	p-value
โสด สมรส	0.502	0.616

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๖ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับในสถานภาพโสดและสมรสแล้วมีค่าไม่แตกต่างกัน นั้นหมายความว่าสถานภาพที่แตกต่างกันของผู้ค้าสลากรายย่อยไม่มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลาก

ตารางที่ ๗ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน
แบบสอบถามผู้ค้าสลากรายย่อยในลักษณะของผู้ค้าสลาก (n = 249)

ลักษณะของผู้ค้าสลาก	ANOVA	p-value
ไม่พิการ ไม่พิการแต่ค้าสลากแทนคนพิการ คนพิการ	0.804	0.449

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๗ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับในลักษณะของผู้ค้าสลากที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของคะแนนไม่แตกต่างกัน นั้นหมายความว่าลักษณะของผู้ค้าสลากที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลาก

ตารางที่ ๘
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน
แบบสอบถามผู้ค้าสลากรายย่อยในอาชีพของผู้ค้าสลาก (n = 249)

อาชีพของผู้ค้าสลาก	T	p-value
อาชีพหลัก อาชีพเสริม	1.266	0.207

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๘ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับในอาชีพของผู้ค้าสลากที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของคะแนนไม่แตกต่างกัน นั้นหมายความว่าอาชีพของผู้ค้าสลากที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลาก

ตารางที่ ๙

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน

แบบสอบถามผู้ค้าสลากรายย่อยในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนกับผู้ค้าสลาก (n = 249)

ลักษณะความสัมพันธ์	ANOVA	p-value
นายทุนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลืออุปถัมภ์เป็นการค้าร่วมกันอย่างตรงไปตรงมาเป็นผู้ทำการค้าแบบเอารัดเอาเปรียบอื่นๆ	3.306	0.021*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๙ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนกับผู้ค้าสลากที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแตกต่างกัน นั้นหมายความว่าลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนที่แตกต่างกัน มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ถ้าดูจากตารางสถิติจะพบว่าค่าที่แตกต่างกันคือลักษณะความสัมพันธ์แบบเอารัดเอาเปรียบกับอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ค้าสลากรายย่อยส่วนใหญ่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน ซึ่งส่งผลทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากส่วนใหญ่อยู่ในระดับพออยู่พอกิน

ตารางที่ ๑๐

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน

แบบสอบถามผู้ค้าสลากรายย่อยในระยะเวลาการเป็นผู้ค้าสลาก (n = 249)

ระยะเวลาในการเป็นผู้ค้าสลาก	ANOVA	p-value
น้อยกว่า ๑ ปี ตั้งแต่ ๑ - ๓ ปี ตั้งแต่ ๓ - ๕ ปี มากกว่า ๕ ปีขึ้นไป	9.635	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๑๐ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับในระยะเวลาการทำงานเป็นผู้ค้าสลากรายย่อยที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแตกต่างกัน นั้นหมายความว่าระยะเวลาในการทำงานเป็นผู้ค้าสลากมีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากรายย่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ถ้าดูจากตารางสถิติจะพบว่าค่าที่แตกต่างกันคือระยะเวลาในการทำงาน ๑ - ๓ ปี กับเวลามากกว่า ๕ ปีขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระยะเวลาในการค้าสลากยิ่งมากก็อาจจะทำให้สภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้าสลากยิ่งแย่ลงก็ได้ เพราะสาเหตุมาจากการเอาไรต์เอาเปรียบของนายทุนในการค้าสลาก

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ - นามสกุล นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์
 วัน เดือน ปีเกิด ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๐ ที่จังหวัดหนองคาย
 ที่อยู่ ตู้ ป.ณ. ๑ เมืองพัทยา ชลบุรี ๒๐๒๖๐
 โทรศัพท์ (๐๓๔) ๗๑๖ ๒๔๗ - ๙ โทรสาร (๐๓๔) ๗๑๖ ๕๔๓
 Email: supomtum@rvsd.ac.th

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๓๗ บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ. ๒๕๔๓ สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม)
 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 พ.ศ. ๒๕๔๗ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง)
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รางวัลและประสบการณ์สำคัญ

พ.ศ. ๒๕๓๔ รางวัลนักกีฬาดีเด่นแห่งชาติจากการกีฬาแห่งประเทศไทย
 พ.ศ. ๒๕๓๙ รางวัลคนพิการดีเด่นจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ
 พ.ศ. ๒๕๔๓ เริ่มเชิดชูเกียรติจากสโมสรโรตารีสากล Pual Harris Fellow
 พ.ศ. ๒๕๔๔ รางวัลอาสาสมัครดีเด่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๗
 อนุกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๗
 กรรมการที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีด้านคนพิการ
 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
 พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗
 ผู้อำนวยการประจำคณะกรรมาธิการการสวัสดิการสังคม
 สภาผู้แทนราษฎร
 ฯลฯ